

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Tomáše Foltase a soudců Davida Hipšra a Lenky Krupičkové v právní věci žalobce: **V. V.**, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 1, Praha 2, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 13. 3. 2023, č. j. 22 A 26/2022-96,

t a k t o :

- I. Návrh žalobce na ustanovení zástupce **se zamítá**.
- II. Kasační stížnost proti výroku III. usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 13. 3. 2023, č. j. 22 A 26/2022-96, **se odmítá**.
- III. Kasační stížnost proti výroku I. a II. usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 13. 3. 2023, č. j. 22 A 26/2022-96 **se zamítá**.
- IV. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I.

[1] Před Krajským soudem v Brně (dále též „krajský soud“) je vedeno řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 20. 4. 2022, č. j. MPSV-2022/67834-921. V rámci tohoto řízení žalobce požádal mj. o ustanovení zástupce z řad advokátů. Usnesením ze dne 18. 8. 2022, č. j. 22 A 26/2022-36, krajský soud žádosti vyhověl a ustanovil žalobci k ochraně jeho práv Mgr. Petra Vodku, advokáta. Ustanovený zástupce zaslal dne 11. 11. 2022 krajskému soudu žádost o zproštění povinnosti zastupovat žalobce. Krajský soud dospěl k závěru, že mezi žalobcem a ustanoveným zástupcem došlo k narušení vzájemné důvěry, proto usnesením ze dne 17. 1. 2023, č. j. 22 A 26/2022-62, ustanoveného zástupce Mgr. Petra

Vodku zprostil povinnosti zastupovat žalobce v řízení o žalobě a zároveň žalobci ustanovil zástupcem JUDr. Tomáše Truschingera, advokáta. Dne 7. 3. 2023 požádal ustanovený zástupce (JUDr. Tomáš Truschinger) o zrušení ustanovení z důvodu narušení vzájemné důvěry. Krajský soud dospěl k závěru, že i v případě v pořadí druhého ustanoveného zástupce byla mezi žalobcem a ustanoveným zástupcem narušena vzájemná důvěra. K tomu odkázal na stížnost matky žalobce podané k České advokátní komoře na ustanoveného zástupce (kterou podala i na prvního ustanoveného zástupce) a dále na celkový přístup žalobce, resp. jeho matky k věci, zejména pak na to, že ustanovenému zástupci neposkytli potřebnou součinnost. Krajský soud proto výrokem I usnesení ze dne 13. 3. 2023, č. j. 22 A 26/2022-96 (dále též „napadené usnesení“ nebo též „usnesení krajského soudu“), zprostil JUDr. Tomáše Truschingera povinnosti zastupovat žalobce v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného. Výrokem II napadeného usnesení pak zamítl návrh žalobce na ustanovení zástupce z řad advokátů, neboť dospěl k závěru, že s ohledem na okolnosti daného případu lze mít důvodně za to, že institut ustanovení zástupce neplní svůj účel. Výrokem III pak rozhodl o odměně ustanoveného zástupce.

II.

[2] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadl rekapitulované usnesení krajského soudu kasační stížností z důvodů obsahově podřaditelných pod § 103 odst. 1 zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“). Souhrnně dovozoval nezákonnost postupu krajského soudu. Ten dle stěžovatele pochybil, pokud dovodil, že ze stěžovatelovy strany nebyla poskytnuta dostatečná součinnost jemu ustanoveným zástupcům. Stejně tak pochybil, pokud nevyhověl jeho žádosti o ustanovení zástupce z řad advokátů. Stěžovatel polemizoval s dílčími závěry krajského soudu v napadeném usnesení a dovozoval jejich nepřítomnost. Z uvedených důvodů navrhl zrušení napadeného usnesení a vrácení věci krajskému soudu k dalšímu řízení.

III.

[3] Nejvyšší správní soud předesílá, že usnesením ze dne 11. 4. 2023, č. j. 7 As 75/2023-30, vyzval stěžovatele k předložení plné moci udělené advokátovi k zastupování v řízení o kasační stížnosti. Směřuje-li však kasační stížnost proti procesnímu rozhodnutí učiněnému v řízení o žalobě (jakým je např. i usnesení o zamítnutí návrhu na ustanovení zástupce), nemusí být stěžovatel v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014-19, a rozsudky téhož soudu ze dne 21. 6. 2017, č. j. 3 As 116/2017-20, či ze dne 28. 6. 2017, č. j. 4 As 114/2017-63 atd.). Z uvedeného důvodu Nejvyšší správní soud nedovojoval z usnesení ze dne 11. 4. 2023 žádné následky pro dané řízení, tedy kasační stížnost pro nepředložení plné moci neodmítl, a pokračoval v řízení. Soud dodává, že nepřehlédl ani podání stěžovatele doručené soudu dne 27. 5. 2023, ve kterém stěžovatel nesouhlasil s usnesením soudu ze dne 11. 4. 2023, č. j. 7 As 75/2023-30, toto podání však nebylo řádně podepsáno a nadto z něho vyplývá, že bylo adresováno mj. i Ústavnímu soudu. Nejvyšší správní soud tudíž předmětné podání dále nepostupoval, resp. nečinil stran uvedeného podání žádné další úkony.

pokračování

[4] Přestože zastoupení není v předmětné věci obligatorní (viz výše), stěžovatel o ustanovení zástupce požádal, v důsledku čehož bylo třeba o jeho žádosti rozhodnout. Podle § 35 odst. 10 s. ř. s. se pro rozhodnutí o ustanovení zástupce vyžaduje kumulativní (současné) plnění dvou podmínek, a to jednak splnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků, jednak též nezbytná potřeba takového zastoupení k ochraně práv účastníka řízení. S ohledem na povahu dané věci, obsah spisu a kasační stížnosti soud neshledal splnění druhé nutné podmínky pro ustanovení zástupce, tedy jeho nezbytnost k ochraně práv stěžovatele. Nyní posuzovaná věc se netýká žádné složité hmotněprávní otázky, je možné o ní rozhodnout bez nařízení jednání a provádění důkazů. Kasační stížnost přitom obsahuje všechny požadované základní náležitosti (vč. náležité argumentace k jednotlivým výrokům usnesení krajského soudu). S ohledem na obsah kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud před vydáním svého rozhodnutí musel pouze seznámit s listinami založenými ve spisu krajského soudu a na jejich základě posoudit, zda krajský soud pochybil, pokud vydal napadené usnesení (nakládání se spisem krajského soudu a čerpání informací z něj přitom není dokazováním ve smyslu soudního řádu správního (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 11. 2015, č. j. 2 As 259/2015-41). Vzhledem k uvedenému Nejvyšší správní soud naznal, že ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti nebylo nezbytně třeba k ochraně práv stěžovatele, a proto jeho návrhu nevyhověl (obdobně srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 1. 2016, č. j. 2 As 297/2015-19, ze dne 25. 11. 2016, č. j. 7 As 283/2016-15, ze dne 31. 5. 2018, č. j. 5 As 79/2018-11 atp.).

[5] Kasační stížnost proti výroku III napadeného usnesení o přiznání odměny ustanovenému zástupci za žalobní řízení není přípustná, neboť se v tomto rozsahu jedná toliko o rozhodnutí, kterým se upravuje vedení řízení ve smyslu § 104 odst. 3 písm. b) s. ř. s. Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost v části směřující proti výroku III napadeného usnesení krajského soudu odmítl podle § 120 a § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. jako nepřípustnou (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 11. 2020, č. j. 4 Azs 14/2020-74).

[6] Nejvyšší správní soud dále posuzoval důvodnost zbývající části kasační stížnosti stěžovatele v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[7] Nejvyšší správní soud předně konstatuje, že i podle jeho názoru obsah spisu poskytuje oporu pro závěr, že mezi stěžovatelem a ustanoveným zástupcem (JUDr. Tomášem Truschingerem) byla narušena vzájemná důvěra v intenzitě vyvolávající nutnost zrušení ustanovení. V tomto ohledu soud akcentuje zejména přístup stěžovatele (a jeho matky) k ustanovenému zástupci završený podáním stížnosti na ustanoveného zástupce k České advokátní komoře, což jednoznačně narušilo vzájemnou důvěru mezi ustanoveným zástupcem a stěžovatelem. Krajský soud proto nepochybil, pokud zprostil JUDr. Tomáše Truschingera povinnosti zastupovat stěžovatele v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného.

[8] Uvedené přitom neznamená, že by žalobní řízení před krajským soudem nemohlo pokračovat. V řízení o žalobě není zastoupení advokátem povinné (srov. § 35 odst. 2 s. ř. s.).

Lze přitom souhlasit s tím, že soudní řád správní (s. ř. s.) připouští, aby byl i přesto účastníkovi řízení zástupce pro žalobní řízení ustanoven. Podle § 35 odst. 10 s. ř. s. navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát. Vždy je však třeba mít na paměti i účel daného institutu, tedy zajištění efektivní právní pomoci účastníkovi řízení ze strany zástupce. Ten může být naplněn pouze při poskytnutí patřičné součinnosti ze strany účastníka řízení (srov. např. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 3. 2011, č. j. 3 Ads 149/2010-126, ze dne 2. 3. 2016, č. j. 6 As 250/2015-26, ze dne 2. 2. 2016, č. j. 7 As 326/2015-10, ze dne 8. 6. 2016, č. j. 2 Ads 60/2016-78, ze dne 28. 8. 2019, č. j. 8 As 173/2019-22 atp.).

[9] Uvedené lze aplikovat i na danou věc. Krajský soud ustanovil stěžovateli nejprve advokáta Mgr. Petra Vodku a návazně advokáta JUDr. Tomáše Truschingera. V obou případech však stěžovatel neposkytoval ustanoveným zástupcům potřebnou součinnost, která by mohla vést k naplnění účelu ustanovení, tedy poskytnutí právní pomoci, přičemž s ohledem na podobnost postupu stěžovatele v obou případech nic nesevčí pro to, že by další ustanovení uvedený účel naplnilo. Stěžovatel věnoval značnou energii napadání ustanovených zástupců (mj. podával obsahově podobné stížnosti k České advokátní komoře), aniž by jakkoli využil možností, které mu ustanovení zástupci nabízeli, resp. činil kroky k tomu, aby mu ustanovení zástupci mohli poskytovat efektivní ochranu veřejných subjektivních práv (§ 2 s. ř. s.). Nelze tedy souhlasit se stěžovatelem, že by poskytoval dostatečnou součinnost ustanoveným zástupcům. Obsah spisu svědčí pro opačný závěr. Ze spisu přitom nelze dovodit, že by posledně ustanovený zástupce jednal proti zájmům stěžovatele v daném řízení, resp. jiným nevhodným způsobem. Jeho jednání (jakož i jednání prvně ustanoveného zástupce) bylo přiměřeně aktivní, odpovídalo okolnostem věci a směřovalo k efektivní ochraně práv stěžovatele. Jak tedy správně uzavřel krajský soud, jelikož institut ustanovení zástupce neplní svůj účel a ustanoveným zástupcům se místo potřebné součinnosti dostává pouze výhrad a stížností, nebyly splněny ani podmínky pro vyhovění žádosti stěžovatele o ustanovení (dalšího) zástupce. Nejvyšší správní soud souhlasí i s dalšími nosnými závěry napadeného usnesení. I ty mají plnou oporu v § 35 s. ř. s. a navazující judikatuře Nejvyššího správního soudu.

[10] Souhrnně vzato se tak Nejvyšší správní soud v nyní projednávané věci plně ztotožnil s hodnocením a závěry krajského soudu v napadeném usnesení, na které v podrobnostech odkazuje. Z uvedených důvodů nemohl soud shledat případnou ani polemiku stěžovatele s odůvodněním napadeného usnesení.

[11] S poukazem na shora uvedené důvody Nejvyšší správní soud (výrokem III) zamítl kasační stížnost stěžovatele v části směřující proti výrokům I a II napadeného usnesení jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). Ve věci rozhodl soud na základě oprávnění stanoveného v § 109 odst. 2 s. ř. s. bez jednání.

[12] Soud rozhodl o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, jemuž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, protože mu v řízení o kasační stížnosti nevznikly žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti.

pokračování

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. června 2023

Tomáš Foltas
předseda senátu